

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การระบาดของโรคเอดส์ในปัจจุบันได้แผ่ขยายสู่ประชาชนทุกกลุ่มสาขาอาชีพ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน นับตั้งแต่มีรายงานผู้ติดเชื้อเอดส์ครั้งแรกในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2527 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2537 พบผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งสิ้น 13,246 ราย โดยผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งหมดเป็นเพศชาย ร้อยละ 85.64 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 14.36 ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มีอาการมีจำนวน 5,775 ราย กลุ่มอายุที่ป่วยเป็นโรคเอดส์มากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 20-44 ปี ซึ่งมีจำนวนถึง 10,774 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.34 ของผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งหมด และมีปัจจัยเสี่ยงที่เป็นมูลเหตุให้มีการติดเชื้อเอดส์และป่วยเป็นโรคเอดส์มากที่สุด คือ เพศสัมพันธ์ ถึงร้อยละ 76.39 และ ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น ร้อยละ 7.57 (กองระบาดวิทยา, 2537)

สาเหตุของการติดเชื้อเอดส์ส่วนใหญ่มาจากพฤติกรรมทางสังคม เมื่อพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยง ทำให้น่าเป็นห่วงชาวไทยที่ชอบเที่ยวหญิงบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนวัยรุ่นชายที่มักมีพฤติกรรมทางเพศกับหญิงโสเภณีโดยเพื่อนพาไป วีรสิทธิ์ ลิทธิไตร ได้ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนว่า ชายไทยส่วนมากประมาณร้อยละ 47 เที่ยวผู้หญิงครั้งแรกอายุ 15-17 ปี และติดคามโรคเป็นครั้งแรกในวัยนี้ ร้อยละ 40 ซึ่งเนื่องจากไม่ใช้ถุงยางอนามัย (ไทยรัฐ, 2534 : 20 มกราคม) และยังมีผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทยอายุ 15-24 ปี พบด้วยว่า เยาวชนชายร้อยละ 52.1 เคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการพิเศษ อย่างไรก็ตามมีเพียงร้อยละ 62.3 ของเยาวชนดังกล่าวที่ใช้การป้องกันการติดเชื้อ และในกรณีมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศพบว่าเยาวชนมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศอยู่ร้อยละ 17.1 (เกื้อ วงศ์บุญสิน และ เชาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม, 2533) และยิ่งทำให้น่าเป็นห่วงมากยิ่งขึ้นเมื่อผลการสำรวจเรื่อง

ประสบการณ์ทางเพศของกลุ่มเยาวชนวัย 15-19 ปี โดย สภาพร มานัสสภิตย์ (2533) พบว่า เยาวชนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะหาประสบการณ์ทางเพศมากขึ้น ซึ่งโอกาสที่เยาวชนกลุ่มนี้เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะเยาวชนชายที่มีการระบายความต้องการทางเพศกับโสเภณีและคู่อีก โดยไม่มีการสวมถุงยางอนามัย นอกจากตนเองจะมีโอกาสติดเชื้อแล้ว ยังมีโอกาสที่จะแพร่เชื้อเอดส์ไปสู่บุคคลอื่นอีกด้วย

และด้วยเหตุที่เยาวชนเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดช่วงหนึ่งของชีวิต การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดก็คือ การได้รับอิทธิพลของฮอว์โมนเพศ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และบุคลิกภาพ เริ่มมีความสนใจในเพศตรงข้าม มีความรู้สึกทางเพศ และบางครั้งมีความต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วยอิทธิพลของฮอว์โมนเพศนี้เอง ถ้าเยาวชนวัยรุ่นไม่ได้รับการชี้แนะ ไม่มีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ หรือขาดการขัดเกลาที่เหมาะสม พฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกมาอาจจะไม่เหมาะสม และอาจเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ได้ (คู่มือวิทยากรสำหรับการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และชีวิตครอบครัวศึกษา, 2535)

องค์การอนามัยโลก (W.H.O., 1973) ได้เสนอแนวความคิดในการป้องกันปัญหาโรคเอดส์ไว้ว่า การให้ความรู้ด้านการศึกษา คือ แหล่งปฐมภูมิในการป้องกันโรคเอดส์ โอกาสที่ดีที่สุดของมนุษย์ที่จะสามารถหลีกเลี่ยงจากพิษภัยโรคนี้ คือ ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของการศึกษาจะมีส่วนร่วมกล่อมเกลาชี้แนะนำวิถีการดำเนินชีวิตที่สามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ ความรู้จะต้องเห็นได้ชัดมีตัวตนสามารถเข้าใจได้ง่ายเหมาะสมกับบุคลิกภาวะของแต่ละกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นตัวเด็กวัยรุ่น หรือผู้มีการศึกษาน้อย

วัฒนา เต่าทอง (2531) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อการป้องกันโรคเอดส์ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนว่า การให้การศึกษาจะนำไปสู่พฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก เอดส์ศึกษา หรือการให้การศึกษาเรื่องโรคเอดส์ควรจะสอนก่อนเยาวชนจะก้าวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์

นอกจากนี้ผู้รับผิดชอบต่อการศึกษา เช่น บรรจง ชูสกุลชาติ (Banchoong Choosakulchart, 1990) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการให้ความรู้เรื่องเอดส์ศึกษาในระบบโรงเรียนควรให้มีการเน้นให้มากในระดับมัธยมศึกษาของทุกสถาบันการศึกษาไม่ว่า

จะเป็นสายสามัญ หรือสายอาชีวศึกษาทั่วประเทศ

จากความสำคัญดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ (2531) ได้พิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้แก่ครู และนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดความคิดรวบยอด เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกัน หรือแก้ไขปัญหา ตั้งแต่แรกเริ่มในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีแนวโน้มจะเบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมปกติ หรือพฤติกรรมที่น่าไปสู่การเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกหนังสือ ที่ ศษ 0607/33573 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2530 ถึงกรมต่าง ๆ ในสังกัดที่รับผิดชอบ สถานศึกษาให้แจ้งเรื่องการสอนเกี่ยวกับโรคเอดส์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนวัยรุ่นในสถานศึกษา ทุกระดับชั้นได้รับความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความรุนแรงของสถานการณ์โรคเอดส์ รู้ถึงวิธีการป้องกันและสามารถกำหนดบทบาทของตนเองในเรื่องโรคเอดส์ได้อย่างถูกต้อง โดยให้จัดการเรียนการสอนด้วยการสอนสอดแทรกในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น สุขศึกษา พลานามัย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ หรือการจัดกิจกรรมตามโครงการ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดฉาย วีดิโอ เชิญวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโรคเอดส์มาเล่าให้นักเรียนฟัง เป็นต้น

การจัดกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ นั้นเป็นการให้ความรู้เพื่อป้องกันโรคเอดส์ใน ลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ เพราะ การสอนในหลักสูตรเป็นเพียงการนำเนื้อหามาบรรจุไว้และใช้การสอนสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ เท่านั้น แต่มิได้มีการสอนอย่างลึกซึ้ง และกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังเป็นการช่วยคอกย้ำว่าเดือน สถานศึกษา ควรจัดกิจกรรมที่ให้ความเป็นอิสระแก่นักเรียน เช่น การให้เพื่อนได้มีโอกาสให้ คำแนะนำเพื่อนในทางที่ถูก นักเรียนทุกคนควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ตาม ความเหมาะสมของหน้าที่ความรับผิดชอบ (เสาวภา ไพบูลย์, 2536)

นอกจากนี้ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2536) อธิบดีกรมวิชาการ ยังได้กล่าวถึงความสำคัญ ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่าเป็นกิจกรรมหลัก กล่าวคือแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น ได้มีการเน้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นหลัก ส่วนเนื้อหาของวิชาที่ เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ก็เกี่ยวข้องกับวิชาอื่น ๆ อยู่หลายวิชา ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนทุกแห่งจะมีคณะกรรมการ เพื่อดูแลการเรียนการสอนเกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่แล้ว

ครุณี รุจกรกานต์ (2536) ควบคัมคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กล่าวถึงความจำเป็น และความสำคัญของการจัดโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อป้องกันโรคเอดส์ขึ้น อันเนื่องมาจากเนื้อหาเรื่องเอดส์ในหลักสูตรมีอยู่น้อยเกินไปว่า เมื่อพิจารณาหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว จะเห็นว่าแม้จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศศึกษาอยู่บ้าง แต่ความรู้เรื่องเอดส์มีอยู่น้อยมาก ไม่เพียงพอที่จะป้องกันตนเองได้ ทางศูนย์ฯจึงได้จัดโครงการสร้างผู้นำเยาวชนเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มเยาวชนเองในปี 2536 โดยจัดอบรมผู้นำนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการให้ความรู้เรื่องเอดส์ การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องและการช่วยเหลือผู้อื่นที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งการให้ความรู้กับเยาวชนด้วยกัน เป็นต้น ทั้งนี้จะมีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ในหมู่บ้าน โรงเรียนแต่ละโรงเรียนและแต่ละจังหวัดด้วย คาดว่าหลังจากดำเนินโครงการดังกล่าวแล้ว เยาวชนเหล่านี้จะเป็นพลังสำคัญในการป้องกันปัญหาดังกล่าว อันอาจจะเกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชนได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาแล้ว ทำให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่อการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ โดยเฉพาะการใช้ศักยภาพของกลุ่มผู้นำเยาวชน โดยการจัดโครงการอบรมกลุ่มเยาวชนขึ้นมาโดยเฉพาะ ก็เพื่อให้ตรงกับความต้องการในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น การใช้กรรมวิธีของการฝึกอบรมนั้น สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมรวดเร็ว และสามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็นได้ จึงสอดคล้องกับปัญหาโรคเอดส์ในปัจจุบัน ที่เป็นปัญหาร้ายแรงที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จุดมุ่งหมายปลายทางของการจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ ก็เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรม ซึ่งจะสามารถป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอดส์ การป้องกันดังกล่าวต้องการพฤติกรรมส่วนตนที่มีความรับผิดชอบ เพราะการให้เพียงแต่ความรู้ โดยละเลยการปลูกฝังในเรื่องทัศนคติ/เจตคติ ความเชื่อและนำไปปฏิบัติจนกลายเป็นพฤติกรรมและพฤติกรรมนั้น จะยิ่งดอกอ้าความเชื่อนั้นให้มั่นคงยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นต่อการลดพฤติกรรมเสี่ยงของการติดเชื้อจริงอยู่ที่ว่าความรู้ที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็น นำไปสู่ทัศนคติที่มีเหตุผลและพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ แต่ลำพังเพียงความรู้ยังไม่เพียงพอสำหรับการเปลี่ยนพฤติกรรมให้รู้จักป้องกันตนเองจากโรคเอดส์

ดังนั้น การจัดการศึกษาเรื่องนี้จึงจะต้องเชื่อมโยง ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และการนำไปปฏิบัติและพฤติกรรมเข้าไว้ด้วยกัน (วัฒนา เต่าทอง, 2533)

ซึ่งตามแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ (พ.ศ. 2535-2539) ในแผนงานประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ เป็นแผนที่เน้นย้ำในเรื่องการเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์และค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ความรู้ และสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกันอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่
2. เพื่อเสริมสร้างค่านิยมและแรงจูงใจ ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้อง ในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อในสังคมอย่างปกติสุข
4. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ในการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิประชาชนและให้บริการสังคม
5. เพื่อส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ และธุรกิจเอกชน ตลอดจน องค์กรชุมชน และสื่อมวลชน ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีเนื้อหาเป็นมาตรฐานเดียวกันและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

ความสำคัญของเจตคติที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล หากพิจารณาถึงความหมายของเจตคติ จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเจตคติที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในทุก ๆ ด้านได้เป็นอย่างดี ดังเช่นที่

กู๊ด (Good, 1959) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่จะเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง หรือต่อต้านบุคคลหรือสิ่งอื่น ๆ

โรคิช (Rokeach อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520) เชื่อว่าเจตคติของบุคคลเป็นส่วนที่มีผลทำให้เกิดการปฏิบัติ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนประกอบทางด้านการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมนั่นเอง เหตุผลก็เพราะว่าความเชื่อทุกความเชื่อที่รวมกันเข้าเป็นเจตคติไม่ว่าจะเป็น

ด้านการอธิบาย ประเมินค่า หรือสนับสนุนก็ตาม จะเป็นตัวแทนของความพร้อมในการกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับสิ่งเร้าอย่างเหมาะสมก่อน

สมปราษฐ์ จอมเทศ (2525) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลเป็นผลของความรู้สึกทางใจ ที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเอนเอียงไปในทิศทางใด ซึ่งส่งผลสะท้อนสู่พฤติกรรมของบุคคล ฉะนั้น พฤติกรรมของบุคคล คือ การแสดงออกซึ่งเจตคติของเขาเป็นผลมาจากประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และการเรียนรู้อันรวมถึงภูมิหลังของบุคคลนั้น

จากความสำคัญดังกล่าว การจัดการฝึกอบรมขึ้นในสถานศึกษาจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วย เสริมสร้างเจตคติของเยาวชนเพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมเลวร้าย ด้วยการอาศัยกรรมวิธีการฝึกอบรม ที่สามารถช่วยป้องกันปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว

การฝึกอบรมจะได้ผลดีเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ คือ

1. หลักสูตรและเนื้อหาสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม
2. ผู้จัดการฝึกอบรมเข้าใจทฤษฎีหรือหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
3. วิทยากรฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคหรือวิธีการสอน
4. ผู้จัดการฝึกอบรมมีความพร้อมในการบริหารงานฝึกอบรม
5. มีการประเมินผลการฝึกอบรม (บุญเลิศ ไพรินทร์, 2530)

สิ่งที่มีความสำคัญมากประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการฝึกอบรม คือ การใช้วิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกใช้เทคนิคและวิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสมในโครงการฝึกอบรมย่อมเป็นเครื่องชี้ผลสำเร็จและประสิทธิผลของการฝึกอบรม โดสส่วนรวม (Watson, 1982) คูแกน แลร์ด (Dugan laird, 1978) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของวิธีการฝึกอบรมว่าเปรียบเสมือนถนนที่มุ่งไปสู่เมืองต่าง ๆ และเมืองต่าง ๆ เหล่านั้นเปรียบเสมือนวัตถุประสงค์ หรือจุดหมายปลายทางที่เราต้องการที่จะไปให้ถึง และเมืองหนึ่ง ๆ (วัตถุประสงค์) อาจไปถึงได้โดยอาศัยถนน (วิธีการฝึกอบรม) หลายสายด้วยกันและผู้เดินทางก็ควรที่จะเลือกเดินทางโดยใช้ถนนสายใดที่จะไปถึงเมืองนั้น ๆ ได้สะดวกและรวดเร็วที่สุด

การพิจารณาเลือกวิธีการฝึกอบรม ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากให้สามารถเปลี่ยนแปลง ด้านใดด้านหนึ่งของผู้เข้ารับการอบรม ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ทักษะ หรือเจตคติ ให้สะดวกและ

รวดเร็วที่สุด สมดังเจตนาารมณ์ และตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ นับเป็นบทบาทที่สำคัญของนักฝึกอบรม หรือวิทยากรเป็นอย่างมาก

นอกจากวิธีการฝึกอบรมแล้ว ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งมักจะทำให้ควบคู่กับวิธีการฝึกอบรมแต่ละวิธีการด้วย นั่นคือ การใช้สื่อในการฝึกอบรม (น็อย ศิริโรชิตี, 2524) ทั้งนี้เพราะสื่อในการฝึกอบรมหรือสื่อการสอนเป็นตัวกลางช่วยในการถ่ายทอด ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทั้งนี้ก็เพราะในการเรียนรู้ของมนุษย์เรานั้น วิธีที่จะเข้าใจได้ง่ายที่สุดและช่วยให้ง่ายที่สุด คือการรับรู้จากของจริงที่เป็นรูปธรรม และการรับรู้จากประสบการณ์ เพราะสิ่งที่เราสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 อันได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และกาย ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรมนั้นจะช่วยให้เราเข้าใจได้โดยง่าย และเมื่อพบเห็นแล้วก็จะติดอยู่ในความทรงจำได้โดยง่ายเช่นกัน โดยเหตุนี้การถ่ายทอดความรู้ในสัจปัจจุบัน ครู อาจารย์ หรือวิทยากร มักจะนำสื่อในการฝึกอบรม หรือการสอนเข้ามาใช้ เพราะลำพังการบรรยายด้วยคำพูดเพียงอย่างเดียวไม่สามารถจะสร้างภาพพจน์ หรือจินตนาการให้ผู้ฟังเข้าใจได้สมจริงเท่าการแสดงภาพของจริงให้ดู วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และจัดเจนในการฝึกอบรม จึงมักเลือกใช้สื่อเพื่อการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพราะวิธีการดังกล่าวจะช่วยลดค่าบรรยายลงไปได้มาก นอกจากนี้ยังช่วยเร่งเร้าความสนใจของผู้เข้ารับการอบรมให้มีจิตใจจดจ่ออยู่กับเรื่องที่กำลังเรียนรู้ และช่วยให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดีขึ้นด้วย (ชาญชัย ลวิตรังสิมา และเชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์, 2520)

จะเห็นได้ว่า การนำสื่อในการฝึกอบรมเข้ามาใช้เป็นการให้ความเป็นรูปธรรมในการสร้างความคิดรวบยอดแก่ผู้เข้าอบรม ทำให้ค่าความสนใจของผู้เข้าอบรมเพิ่มขึ้น ทำให้ผลการเรียนรู้มีความคงทนถาวร ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งจูงใจให้ผู้อบรมเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความต่อเนื่องทางความคิด (Monroe, 1950) นอกจากนี้ ยังช่วยขยายประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีความหมายช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ปรับปรุงส่งเสริมช่วยให้นักวิชาการสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ยุ่งยากซับซ้อนของวิชาต่าง ๆ ได้ (Erickson, 1959) ดังนั้น ผู้บริหารโครงการฝึกอบรม จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในการเลือกใช้วิธีการและวัสดุทัศนูปกรณ์เพื่อเป็นสื่อที่ดีในการฝึกอบรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้ เพราะสื่อทั้งหลายจะมีบทบาทต่อผู้เข้ารับการอบรม

เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดประสงค์ ตามที่
ต้องการได้ นอกจากนี้จะเห็นว่า สื่อมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการฝึกอบรม เพราะเป็นสิ่งที่จับบทบาท
ในการกำหนด วิธีการที่จะใช้ในการฝึกอบรมในแต่ละรายวิชาอีกด้วย (น้อย ศิริโชติ, 2524)

ดังนั้น การศึกษาถึงวิธีการและสื่อในการฝึกอบรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้โครงการ
ฝึกอบรมนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมเยาวชนระดับมัธยมศึกษา
และอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการป้องกันก่อนที่จะมีการติดเชื้อ ให้เยาวชนกลุ่มนี้มีเจตคติเรื่องเอดส์ที่
ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และจากข้อเท็จจริงที่ว่าเอดส์
เป็นปัญหาของทุกคนในสังคม ดังนั้น จึงมีความร่วมมือกันของทุกหน่วยงานในการรณรงค์ป้องกันโรค
นี้ ด้วยเหตุนี้ บทบาทของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้เรื่องเอดส์กับเยาวชนจึงมีอยู่ทั้งใน
หน่วยงานของรัฐบาล และองค์กรเอกชนที่ดำเนินงานในเรื่องนี้ อันได้แก่ แพทย์ พยาบาล
ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคเอดส์ และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร ครูอาจารย์ผู้มีประสบการณ์
ในการสอนและเกี่ยวข้องกับเยาวชนโดยตรง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ
การให้ความรู้เรื่องเอดส์กับเยาวชน ความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลเหล่านี้จึงมีความสำคัญ และ
เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะได้รับการศึกษาหารูปแบบของวิธีการและสื่อในการฝึกอบรม โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ นนทบุรี และสมุทรปราการซึ่งมีประชากร
หนาแน่นมีความเจริญทางวัตถุทุก ๆ ด้าน คือ มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐ และเอกชนที่มีผู้
เชี่ยวชาญที่มีความพร้อมในการให้ความรู้ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นแหล่งที่มีสถานเริงรมย์ และแหล่ง
มั่วสุมของเยาวชนเป็นจำนวนมาก จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิธีการและสื่อใน
การฝึกอบรมเยาวชนด้านเจตคติต่อเรื่องเอดส์ จากความคิดเห็นของแพทย์ พยาบาล อาจารย์
และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ
เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู อาจารย์ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินโครงการให้การอบรม
แก่กลุ่มเยาวชน เพื่อจะได้นำรูปแบบของวิธีการและสื่อในการฝึกอบรมที่เหมาะสมไปใช้ให้บรรลุผล
ตามโครงการอันจะเป็นการช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเยาวชนของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการและสื่อในการฝึกอบรมเยาวชนด้านเจตคติต่อเรื่องเอดส์ ตามความคิดเห็นของแพทย์ พยาบาล อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ

คำถามในการวิจัย

1. วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้เกิดความรู้สึกเห็นใจผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์
2. วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้ตระหนักว่าเอดส์และเพศเป็นปัญหาใกล้ตัว
3. วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้ตระหนักในความแตกต่างระหว่างชายหญิงในเรื่องเพศ
4. วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้ลด ละ เลิก พฤติกรรมการเที่ยวชู้ช่อง
5. วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง
6. วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้หันมายึดถือในเพศสัมพันธ์ที่มีความรับผิดชอบ
7. วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมใดบ้างที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้ตระหนักในเพศสัมพันธ์ที่มีความปลอดภัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรื่องเอดส์จากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ได้แก่ แพทย์ พยาบาลจากกระทรวงสาธารณสุข เจ้าหน้าที่จากสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สภากาชาดไทย อาจารย์จากทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ 6 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ธนบุรี ส่วนสุนันทา ส่วนดุสิต จันทรเกษมและพระนคร อาจารย์จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร อาจารย์จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 107 คน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งสำรวจความคิดเห็นของประชากรเกี่ยวกับวิธีการและสื่อในการฝึกอบรมเยาวชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านเจตคติเรื่องเอดส์

3. วิธีการฝึกอบรมที่ศึกษา 12 วิธีการ คือ การบรรยาย (lecture) การอภิปรายเป็นคณะ (panel discussion) การสาธิต (demonstration) การสัมภาษณ์ (interview) ทักษะศึกษา (field trip) การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) ละครสั้น (skit) กรณีศึกษา (case study) การอภิปรายกลุ่ม (group discussion) การประชุมกลุ่มย่อย (small group) การระดมสมอง (brainstorming) การฝึกปฏิบัติ (exercise)

4. สื่อในการฝึกอบรมที่ศึกษา 10 สื่อ คือ หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ วัสดุกราฟิก หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง/ของจริง สื่อบุคคล สไลด์ชุดและเครื่องฉายสไลด์ วิดิทัศน์และเครื่องเล่นวิดิทัศน์ แผ่นโปรงใสและเครื่องฉายแผ่นโปรงใส ภาพยนตร์และเครื่องฉายภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียงและเครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง

คำจำกัดความในการวิจัย

การฝึกอบรม หมายถึง การฝึกอบรมเยาวชนเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ เกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงต่อพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การติดเชื้อเอดส์ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลในกลุ่มเพื่อนต่อไป

วิธีการฝึกอบรม หมายถึง กลวิธีที่วิทยากรใช้ในการติดต่อสื่อสารหรือถ่ายทอด ความรู้ ประสบการณ์ หรือข้อมูลต่าง ๆ ไปยังผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือใช้ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้วยกันเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ ที่ กำหนดไว้

สื่อในการฝึกอบรม หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการส่งข่าวสาร ข้อมูลจากวิทยากรไปยัง เขาชนผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เจตคติต่อเรื่องเอดส์ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดหรือความเชื่อของเขาชนที่มี ต่อเรื่องเอดส์และเรื่องพฤติกรรมทางเพศอันจะก่อให้เกิดความตระหนัก หรือปฏิเสธพฤติกรรมที่ อาจนำไปสู่การติดเชื้อเอดส์

เอดส์ หมายถึง กลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากภูมิคุ้มกันในร่างกายเสื่อมหรือบกพร่อง ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัส Human Immunodeficiency Virus (HIV) เมื่อเข้าสู่ร่างกายแล้ว จะไปทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวที่ทำหน้าที่ป้องกันเชื้อโรค ทำให้ภูมิคุ้มกันโรคของคนนั้นเสื่อม หรือบกพร่อง จนเป็นสาเหตุให้ร่างกายของคนนั้นอ่อนแอ มีการเจ็บป่วย รักษาไม่หายเป็นโรค เรื้อรัง และในที่สุดก็จะตายด้วยโรคเรื้อรังนั้น (โครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ กระทรวง สาธารณสุข, 2532)

วิทยากร หมายถึง วิทยากรฝึกอบรมด้านการป้องกันโรคเอดส์สำหรับเขาชน ที่ เป็นแพทย์ พยาบาล อาจารย์ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่อยู่ใน กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ

เขาชน หมายถึง นักเรียน นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและ อาชีวศึกษาที่เป็นผู้แทนเขาชน ที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ ในสถานศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา และการอบรมเยาวชนทั่วประเทศ ได้นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูล ในการพิจารณาเลือก ใช่วิธีการและสื่อในการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการอบรมเยาวชนด้านเจตคติเรื่องเอดส์
2. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย เรื่องวิธีการฝึกอบรมและสื่อในการฝึกอบรม ที่เหมาะสม สำหรับการฝึกอบรมในโครงการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องเอดส์กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยทางการฝึกอบรม ในหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป